

Nemčijo. „Möge die dargebotene Hand ehrlich, ohne Hintergedanken ergriffen werden, denn das Bündniss mit Deutschland bedeutet die Lahmlegung des Panslavismus, die Sicherstellung des europäischen Friedens“. Te besede se tolmačijo tako: „Mi nimamo strahu o pangermanizmu; mi hočemo zvezo z Nemčijo, da tlačimo Slovane in jih pritiskamo na zid“. „Weg mit der Maske!“ ali po naše: „Krinko (šemo) z obraza!“ velja tedaj le za nasprotnike naše, kateri delajo za pruskega kralja.

Največ so si skušali pomagati s tem, da so se lagali o našem programu. Tako slepi so ti ljudje, da v istem listu razglašajo naš program, nam pa očitajo besede in sklepe, ktere so si sami izmislili. Oni pravijo, da hočemo novo deželo osnovati zunaj monarhije habsburške; al v programu je jasno rečeno, da hočemo le starodavno, močno, vsem pravično habsburško monarhijo. — Dalje pravijo, da ta program govori le o Slovanih, kakor da bi drugih narodov ne bilo v Avstriji. To je isto tako laž, kakor očitvidno kaže točka tretja. Nasprotniki „Tagblattovci“ nimajo nobenih drugih pripomočkov nego laži, in ko jim zmanjka laži, morajo vtihniti.

Drugi prašajo: „kdo so oni možje, ki so snovali program? kdo jih je pooblastil sklepati o tako važni mednarodni zadevi?“ — To, kar se je dogovorilo v Ljubljani, ni mednarodna pogodba taka, da bi bila komu že postava. To je le ideja, ktere niso iznajdli oni možje, ki so bili 1. decembra l. l. v Ljubljani, in so starodavne občutke južnih Slavenov v besedah izrazili in formulirali. Sicer pa onemu vprašanju stavimo nasproti naše vprašanje: Kdo nek je prašal za legitimacijo one 3 Švicarje, kateri so Švico rešili? — Ker so te ideje iz srca naroda vzete, bodo se vresničile.

Po mojem mnenju je naš program velike važnosti v dvojnem obziru: 1. v narodnem za vse južne Slavene, katerim je zedinjenje neobhodno potrebno, in 2. za celo cesarstvo, in to posebno v besedi: „habsburška monarhija“. Politiki dandanes sami ne vedó, kakošno ime da bi dali na dvoje razcepljeni državi; mi smo prvi razglasili starodavno a vendar zdaj novo besedo: „habsburška monarhija“. Gospôda! tù imam v rokah list — „državni zakonik“ mu je ime — „za v državnem zboru zastopane dežele“. Ko bi prišel Švicar, Amerikanec, Anglež itd. in bi ga prašali: naj pové, za ktere dežele velja ta list? Odgovoril bode, da ne vé, ker državni zbori so po celem svetu. Mi v ljubljanskem shodu smo pravo zadeli, da smo državi naši novo ime dali, in sicer tako, da se ga bodo tudi drugi poprijeli, in da ono bode zastava, pod katero mi hočemo zoper dvalizem braniti svoje pravice in ustanoviti federalistično habsburško monarhijo.

Mnogovrstne novice.

* *Število ljudi in živine na Ogerskem.* Tudi ogerska vlada je dala lani ljudi in živino šteti, in je našela ljudi 11 milijonov 117.623, v Erdelji (Siebenbürgen) pa še posebej 2 milijona 101.727 duš. Konj na Ogerskem in Erdeljskem skupaj imajo 4 milijone 819.652, oslov 29.085, mēzgov 2648, goveje živine 4 milijone 486.905, ovac 13 milijonov 760.700, kóz 409.242, prešičev 3 milijone in 513.231, čbelnih panjev 488.429.

* *Najdenecv (nezakonskih otrok) v dolnji Avstriji,* za ktere mora dežela skrbeti, je okoli 30.000, za ktere vsako leto najmanj potrebuje 600.000 gold. Ker se toliki stroški ne morejo poplačati iz deželnega najdenišničnega zaklada, se obrača ravno zdaj vodstvo te naprave na usmiljenje dobrotnikov. — Povsod tedaj so ti

ubogi otroci, ki so nedolžni pregrehe svojih roditeljev, deželnemu zakladu velika nadloga, te nadloge pa je veliko kriva naprava nekdanjega cesarja Jožefa, po kateri se skrivajo večkrat zelo bogati očetje tacih otrok, dežela pa mora potem za-nje plačevati.

Dopisi.

Iz Zagreba 10. jan. — Deželnega zbora je konec, a bana Raucha še — ni konec! Al, kar še danes ni, mora biti kmalu, sicer si zapiše magjarski dvalizem na čelo kritiko, ktera v eni sami besedi pové vse, in ta besedn glasí se: korupcija! Več časa se je motal in motal ta deželni zbor na hudo nevoljo vseh pravih domoljubov, in sestavljen le od uradnikov in slugov Rauchovih sklepal je o najvažnejših zadevah deželnih, in to, če tudi so bile zelo prazne klopi poslancev! In kakor bengalični ogenj je razpust deželnega zbora iluminirala razsodba v Petrinji, v kateri je bil Mrazović 7. dne t. m. nedolžen spoznan, — Rauch pa po takem obsojen, da je imel roko vmes v oni slepariji, po kateri je, kakor je „Zatočnik“ naravnost rekel, dežela blizo za 10 milijonov poškodovana. Potrla je pa ta sodba bana Raucha tako, da v poslednji seji, ko je bil deželni zbor razpuščen, mu je popolnoma besedo vzelo, da od vsega njegovega govora so mu le besede: „vabim vas gospôda v cerkev in tako dalje!“ v ustih še ostale. Mrazovića pa, ki je v „Zatočniku“ razodel „krasni značaj“ banov, so domoljubi častili s serenado in navdušenimi živio-klici. „Agramerica“ zdaj skuša sodbi v Petrinji veljavo podreti s tem, da pravi, da je bila to le sodba vojakov (graničarov) a ne civilne sodnije, in veže še družih otrobov več; al še bolj je s tem mamelukinja Rauchova zabredla v blato, kajti „Zatočnik“ zahteva, naj baron Rauch Mrazovića na novo toži pri kaki drugi tujis odniji, na priliko, na Dunaji, in velja naj to, kar bo ta sodnja razsodila; dalje pa še barona Raucha pozivlja, naj ga toži tudi zaradi očitjanja o limito-soli, in mu žuga, ako ban tega ne stori, ga bode sam „Zatočnik“ tožil. — Iz tega vidite, v kakošni „svitlosti“ stoji zdaj svitli gospod ban hrvaški, in kamo je zabredel Andrassijev privrženec, ki je imel magjarijem glorificirati v trojedni kraljevini! Vsa dežela je zaradi tolikega škandala iz sebe in pričakuje, kaj bode.

Iz Prage. — „Pokrok“ je priobčil glas nekega avstrijskega patriota, ki je vreden, da ga izvedó tudi Slovenci. On — baron Kotz? — je bil ustavoveren, ne sicer kakor da bi bil priterjeval raznim osnovam vladnim od Šmerlinga počenši, kajti dobro je vedel, da vse one vlade stale so bolj na nemškem (liberalnem) nego avstrijskem stajališču, ampak nadja se, da bode pravemu poravnajočemu ministerstvu morda vendar moč, ustavo v soglasje spraviti z avstrijskimi razmerami. V tem obziru je z veseljem pozdravil ministerstvo grofa Potockega. Al Beustov odgovor, ki ga je dal unidan dr. Riegerju, odprl mu je oči, da odsle mora biti deklarant, ako hoče ostati Avstrijanec. Prej se je nadjal, da grof Beust dovrši spravo. Odkar pa je odgovoril ne kot državni kancelar, ampak kot pisavec „Presse“ ter zabrenkal na veliko-nemško struno, in kar je „N. fr. Presse“ zmage si svesta naznanila, da se grof Potocki vjema z njim, od tedaj se od te strani ne nadja ničesa. Ker tedaj oni ministri — kakor je videti — Avstrijo pripravljajo za pruski želodec, zato je česka deklaracija postala avstrijska deklaracija. Le enaka pravica vsem narodom more pot prestriči onemu razjedalnemu prizadevanju. V prejšnjih časih se je Avstrija mogla vladati s pametnim centralizmom; danes je to nemogoče, in ker dvalizem ni drugzega kakor le dvojna centralizacija, zato

se tudi on ne more vzdržati. Le federalizem more rešiti Avstrijo, zato morajo njegovi zmagi pot gladiti vsi pravi avstrijski domoljubi. Življenje Avstrije je odvisno od federalizma. Velikonemško prizadevanje je svojo moč zadobilo s tem, da so se Čehi razglasili za „velike izdajice“; odsle avstrijska ideja v Čehih in v opoziciji ima svoje zavetje. — Mi sedaj stojimo kraj brezna — dalje piše omenjeni patriot — in oni, ki bi nas imeli rešiti pogina, tega ne bodo mogli, kajti zdi se nam, da jim več ni veliko mar za to, da bi rešili Avstrijo. Kdor pa v sebi še čuti pravo avstrijsko srce, ta mora tem nevrednim prizadevam odločno nasproti stopiti in visoko vzdigniti zastavo federalizma. In ker federalistično stajališče najboljšje izrazuje česka deklaracija, zato naj vsak Avstrijanec z menoj vsklikne: Živela česka deklaracija, ki je deklaracija tudi Avstrije! Federalizma prav ne umejo oni, ki jim je le pretveza, češ, da si ž njim priboré svoje posebne pravice. Federalizem je prava sredina med partikularizmom in med centralizmom. In prav zato je ta osnova edina, ki dandanašnji more zediniti vse različne namere v Avstriji.

Trst 11. jan. — Tudi nam huda zima ne priza naša. Burje in snega imamo več ko je treba. — Vino se je letos tudi pri nas podražilo, posebno letošnje je dobro, a še bolje bi bilo, da bi ga znali dobro narejati. Mnogo naših kmetov je, ki bi radi vinorejo po podučnih knjigah ravnali, al slovenskih ni lahko dobiti, laški pa ne razumejo popolnoma. Ker je Vrtovčeva „vinoreja“, ki so jo pred več leti „Novice“ na svetlo dale, že zelo redka, naj bi jo društvo sv. Mohorja ali pa Matica še enkrat na novo na svetlo dala. — Na političnem polju napredujemo dobro; narodna društva v okolici *) imajo lepe večerne zabave. „Primorec“ nam je dobro došel in naši poslanci se krepko — žalibog! da brez vspeha — poganjajo v mestnem zboru za narodne in materialne zadeve; dr. Nakič je unidan med drugim tudi zahteval, naj se dac zniža ali, če mogoče, celó odpravi in po drugem načinu pridobi, česar je za mesto potreba; al kolovodja Lahov Hermet je jako srdito proti temu govoril, čeravno je krivica jasna kot beli dan, da se mora za bokal vina 13 soldov daca plačati. Preteklo leto je ta dac čez en milijon forintov v mestno blagajnico pritiral in to večidel le iz okolice, okolica pa za to skor trohice ne dobí od mesta. Zatorej pozor okoličani! zapomnite si: sloga jači in nesloga tlači.

Okoličan.

Iz Rojane 11. januarja. (Čitalnica naša) napravi v spomin Vodnikov veliko besedo z igro „Grajščak in oskrbnik“. Po besedi bode krasni ples. Vljudno vabi odbor vse ude k tej slovesnosti; neudje bodo povabljeni z listki, kateri se pri odboru dobijo. Listek velja 1 gold.

Ivan Dolinar, tajnik.

Iz Istre 8. jan. — Srečna Kranjska, da bodeš tudi v velike županije stisnjena! Ozri se k nam po Istri, beri prvi list letošnje naše „Sloge!“ kako ima Pazin grad (mesto) 3090 duš in 20 srenjskih zastopnikov, druge z gradom združene občine z več ko 7000 prebivalcev pa le 9 zastopnikov. Prvi so vsi možje iz inteligencije, in v čegavo korist svoje očetovske glave belijo, se samo po sebi razume; drugi, ako bi bili tudi vneti za svetinje naroda, ne morejo (v manjšini) nič opraviti. V drugih prestrojenih županijah je komaj kaj boljše, plačila veliko več kakor nekdanj, hodá do podestarije mnogi 4 do 5 ur; v nekdanjih malih županijah večidel ni ga, ki bi zapovedoval, in ni ga, ki bi ubogal; vsak dela kar hoče, in tako je velik nered — da, reči se more, brezvlada. — Deželni zbori so se

prenaglili, ko so to postavo delali. Premisliti bi bili morali, kako so nekdanji slovenski župani lepo vladali in kako se še dandanašnji občine na Ruskem — male občine po starinsko lepo vedejo! in kdor to izvedeti želi, naj bere knjigo: „Il mondo slavo“ iz francoskega prevedeno v italijansko, v Marsiliji se mi zdi l. 1856. Poskušnja z velikimi županijami bode občno nezadovoljstvo napravila in kakor nepraktična bode padla. To Vam prerokujem. *)

Iz Istre 9. januarja. — Kralj „Poštenovič“ je v Rimu! pa vendar menda ne še z vrečem in torbo ali „mit sack und pack“; zato morda še ne bodo Italijani Buzeta grada in poitalijančani reveži bližnjih mu gradičev sedaj še svečanosti napravili. Po zanesljivih virih znam, da so neki neumni fantalini, med kojimi ima marsikteri že sivo brado, odločili na čast prenesenja italijanskega kraljevega prestola v Rim in v sramoto papeževega odhoda, napraviti tabor *) najbrže v slovenski vasi Rim-u, in tu bodo dokazovali, da je tudi njihova zemlja italijanska, češ, da je spadala pod republiko Benečansko. Da se bode vsled tega marsikaka požvečena neslana reč proti papežu, proti duhovščini in cerkvi govorila, samo po sebi se razume. Dobro bi bilo, da bi se najdel tam kak hitropisec, da bi svetu obznanil, kako bodo ti ljudje otrobe vezali! Kolikor bom o norčavem početju izvedel, Vam bom poročal. — Jako žalostno pogrešamo Ravnikovega „Koledarja“. Zaspal je žalibog! za leto 1871.

Iz Tominskega 10. jan. (Šole. Zima. Draginja drv.) Listopada meseca u. l. čitala se je v „Novicah“ v nekem dopisu „iz okolice Goriške“ posebna hvala g. Pagliaruzzi-u o šolskih zadevah. Naj to stvar nekoliko pojasnujem. Namerjali so Tominci že več časa vpeljati tam kako višo nego samo ljudsko šolo, in res — pri neki seji c. kr. okrajnega šolskega svetovalstva nasvetovano je bilo: „naj bi se za stavbo poslopja za šole v Tominu dovolilo 8000 gold.“ in — s 6 glasovi (med temi 4 gospodje iz Tomina) zoper 5, je bil sprejet predlog, al za to ni glasoval gosp. P., kajti skrb mu je za splošno in ne samo za omiko Tominskih otrok, ker po takem načinu bilo bi le kakih 200 omikanih in drugih 800 do 1200 popolnoma neomikanih otrok v vsem okraji. Kdo bi toraj g. P. zameril, če ni za to glavno šolo glasoval, ker v Tominu imajo že zdaj trirazredno ljudsko šolo za dečke in vrh tega dobili so letos tudi dekliško šolo. Na Tominskem ustanoviti je treba kakih 30 do 40 ljudskih šol, kajti celó med župani nahajali so se možje — sicer poštenjaki — ki niti brati niti lastnega imeta podpisati niso znali. Kje da je tedaj šol bolj potreba, ali v Tominu ali v drugih pokrajnih občinah, naj čitatelj sam razsodi. — Hudo razsaja letos zima. Padlo je snega 2 čevlja na debelo. Pošta dohaja zelo neredno; božične praznike cele tri dni ni prinesla ne listov ne časnikov. Zdaj sicer liste in časnike prinese, pa denarja ne, ker ces. kočije ne morejo naprej. — Marsikdo morebiti misli, ker med hribi v gozdih živimo, da nam drv za hudo zimo ne manjka. Res, da med hribi so, al v gozdih ne, marveč bi pravo rekli, da med skalovjem, a to ni čuda, kajti

*) Natisnili smo ta spis izvrstnega rodoljuba, če tudi se za našo deželo ne vjemamo z njegovim mnenjem. Na Kranjskem so nam ravno skušnje majhnih občin kazale, naj se napravijo več županije, kakor so pred 50 leti bile, da bodo v stanu opravljati važna in velika opravila; po tem bodo častitljive ljudske gospóske, katerim ne bode zmirom treba, kakor je do zdaj bilo, komande od ces. okrajnega glavarstva. Res je pa od druge strani, da nekteri naši ljudje so po velikoletni sužnosti tako ob pamet prišli, da bolj čislajo bričev ukaz kakor zapoved županovo; al nadjamo se, da sčasoma bode bolje.

Vred.

*) Se vé da brez dopuščenja, kjer se bo proti koliškim Slovenom govorilo, mislim, da ga ni treba.

Pis.

*) Kaj pa da je v Trstu vse tiho?

Vred.

z občinskimi in tudi lastnimi gozdi se je dosegal tako kot s plevelom gospodarilo! Vkončali so se gozdi, ker reje lesa nihče ne ume in očetu ni bilo mar za to, od kod bodo otroci drva za kurjavo jemali. Iz Tominskega je nesla veliko drv Soča v Gorico, pa morebiti še več se jih je izpeljalo na Laško, kajti ondi se prodajajo za srebro in zlato. Leta 1866. pri colni pogodbi z Italijo je bilo vendar upati, da bode se na stanje gozdov ozir jemalo ter na izvožnjo drv dac naložil. Al še dandanes se lahko brezdacno tje vozijo, mi pa moramo od vvožnje žita — vsakdanjega kruha — dac plačevati. Al ta dac ni še zadosten; drva, ki smo jih dosegal dobivali po 5 do 6 gold. seženj, plačevati jih moramo zdaj po 8 do 10 gold., in še ta moramo kot lovec okoli loviti, ter jih plačati, kakor prodajalec hoče, drugače reče: „jih pa peljem na Laško za srebro ali zlato“. „Vsako slabo ima vendar tudi kaj dobrega“; tako tudi ravno močvir med Koboridom in Staroselom za zdaj zadržuje izvaževanje drv na Laško, kajti zmrznjeno je vse in še celó pot, ki je bila dosegal le pod vodo, je zdaj z debelim ledom pokrita, da drvarjem ni mogoče z vozom iz doline pobegniti na Laško.

Iz Celovca 13. jan. („Trdnjava“.) Na 7. decembra 1870. l. naznanjeni, pa zbog mnogih zadržkov odloženi občni zbor „Trdnjave“ sklicuje se na novo v nedeljo 29. januarija ob 4. popoldne v Celovec. Slavni čitalničin odbor je v ta namen prijazno prepustil čitalničino sobo v gostilnici „zum weissen Lamm“. Program: 1. Poročilo tajnika o društvenem stanju in delovanju; 2. poročilo denarničarja; 3. volitev novega odbora; 4. jugoslovanski program; 5. rešitev posamesnih predlogov. — Da se zborovanja v prav obilnem številu vdeležijo družniki, kakor vsi slovenski rodoljubi, uljudno prosi in vabi odbor.

Iz Pliberka na Koroškem 10. pros. F. . c. (Narodne nadloge. Jugoslovanski program.) Dolgo smo spali koroški Slovenci, dolgo se malo brigali za politiko. S težkim srcem je zdihoval kmet, videvši naraščati davke, ktere v občno korist in lastni prid odrajtovati ga je bila volja; al nikdo ga ni prašal, kako daleč segajo njegove moči. Poslužil se je sicer pravice, delati si postave po poslancih svojih, a vsilili so se mu Nemci ali nemškutarji po mnogih ovinkih, za ktere je moral glasovati, koji pa niso imeli srca za njegove potrebe. Slovenec je moral že biti dobre volje, ako je smel jesti drobtinice, padajočih z mize svojih bahajočih gospodarjev. Šole še niso pri Slovencih na narodni podlagi, uraduje se vkljub §. 13. še zdaj veljavnega občnega sodnega postopnika ali reda civilne pravde od l. 1781., ki se glasi tako: „Obe (pravdni) stranki, kakor tudi njuni zastopniki se imajo v svojih govorih (pravnih spisih) posluževati jezika v deželi navadnega“, — vkljub Najvišjemu sklepu od 27. aprila 1835., obče razglašemu z dvornim dekretom od 22. decembra 1835. l., — vkljub 19. člena osnovnih državnih postav od 21. decembra 1867. leta, ki se glasi: „Vsi narodi države so ravnopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico do varovanja in razvijanja svoje narodnosti in svojega jezika. Država pripoznava ravnopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradih in javnem življenju“ — vkljub tolikih sedaj veljavnih postav uraduje se s Slovencem v tujem jeziku, akoravno nas je v našem cesarstvu 18 milijonov Slavenov. Vse to in še marsikaj drugega vidijo po Slovencih voljeni in plačani — a nezvesti mu naši poslanci — pa ni ga, ki bi se v deželnem ali državnem zboru potegnil za pravice njihove! Ta žalostni stan je odprl Slovencem vendar enkrat zadremele oči, ga je izbudil k politični zavesti, spravil ga na noge in prisilil, po drugem potu si pomoči iskati. Katoliška konstitucionalna društva se po Koroškem mno-

žijo tudi med Slovenci, zahtevajoča ustavne pravice. Kar posamesnemu ni mogoče, zmorejo združeni. Ker pa v celovškem nemškem šotoru Slovencu ne raste nobena cvetlica upanja, da bi ga, siromašnega uboščka, poklicali izza duri k polni mizi, pri kateri se pita naša nasprotna stranka, ni čuda, da se je z veselim srcem poprijel misli jugoslavenske ožje zveze, ki mu vendar utegne odpreti dozdej zaprta vrata do paradiža ravnopravnosti. Po lepem izgledu celovškega političnega društva „Trdnjava“ je tudi katoliško konstitucionalno društvo v Lebučah poleg Pliberka v svojem občnem shodu 8. dne t. l. se poprijelo programa, „ki so ga 1. decembra m. l. nekteri rodoljubi Jugoslavenom stavili v Ljubljani zastran zedinjenja vseh Slavenov v eno politično celoto, ter ta program za svoj spoznali v vsem obsegu“. Le, ako bomo sami gospodarili v svoji hiši, pravico vživali na domači zemlji, le tedaj bomo mirno počivali pod košato lipo popolne narodne ravnopravnosti!

Bohinska Bistrica 5. jan. *) (Naše kmetijske zadeve.) Občni zbor kmetijske družbe kranjske je ustanovil novo podružnico za Bohinj. Z velikim veseljem smo sprejeli to novino in se sopet dobro prepričali, da naša kmetijska družba previdno skrbi tudi za nas. Že preteklo leto je posebno prijazno skrbela za naš Bohinj. Tako je precej spomladi nam družba poslala ovna in ovco jezerskega plemena, in ovčarji blizu Triglava so izredili že lepo živinico. Poskrbela nam je 32 mernikov rigajškega lanénega semena, ktero po vsem Bohinji razdeljeno je prav lepo, do 4 čevlje visoko odrastlo — in samo praznje ga je; semena je toliko pelenilo, da se ga še lahko oddá. Pri tej priložnosti je tukajšnji mizar Janez Rovtar trlico na devet valjarjev prav umetno složil in jo gospodinjam pri trenji izposojeval. Zdaj predivni lakat ni razsekan, in okoli 25 odstotkov je več prediva. Tudi so trije junci belanskega plemena izročeni gospodarjem za Koprivnik, za zgornjo dolino in za Bistrico. Kaj lepa živinica je to! barve rdeče in po hrbtu belo cikasta; majarji so jih prav veseli in v dveh letih upajo imeti dobro mlečno in lepo živino. — Zdaj pa je za Bohinj še ustanovljena kmetijska podružnica. Tega smo posebno hvaležni in pričakujemo veliko pomoči v zboljšanje našega gospodarstva, in to tem več, ker so družbeniki umni gospodarji in izvedeni gospodje, ki imajo res ljubezen do nas Bohinjcev. Po prijaznem nasvetu kmetijske družbe so se včeraj zbrali povabljeni tukajšnji prijatelji kmetijstva in so si postavili za vodnika obče ljubljene našega gospoda župnika Janeza Mesarja. — Novo leto smo srečno pričeli, zdravi smo, in — „kjer so oglarji, tam so tolarji“ — smo tudi veseli. Vam gospodom v Ljubljani pa vošimo srečno novo leto, da ste tudi zdravi in veseli v prijazni ljubezni med seboj!

Iz Črnomlja 9. jan. — Pisatelj iz Črnomlja je pretresal v „Novicah“ od 28. decembra l. l. novo volitev črnomeljskega občinskega odbora, obžaluje razpad slovenske stranke, in obdolžuje — gledé na ta neugodni izid — moža, ki je dosihmal prvak med narodnjaki bil. Tudi nam ni bila všeč ona homatija; al ne bom se spuščal v pretres tega, kako se je volitev vršila in zakaj se je g. Ivan Kolbezen poganjal za županstvo; le to morem zagotoviti, da g. Kolbezen ostane vkljub omenjene neugodne volitve še zmirom iskren narodnjak. Občinske homatije gredó žalibog mnogokrat na drugo stran; njegov značaj o narodnih zadevah pa je ostal kakor je bil. Naj „Tagbl.“ nikar ne uka, da je Črnomelj nemčursk.

*) Kar ste nam prijazno obljubili za „Novice“ pisati, tako zanimivo je v vseh točkah, da Vas prav lepo prosimo biti mož beseda. Vred.

Z idrijskih hribov 12. pros. — k. *) — Ravno položim peró z rok, kar dobim v roke 2. list „Novic“, ki graja moj lanski dopis. Menda g. „Montenegrin“ ni nikdar mojega dopisa bral, ker pravi, da sem grajal duhovščino svojega kraja. Kje, kako? Jaz sem željo izrekoval le sploh, in nikogar nisem žalil. Čemu tedaj v jajci dlake iskati, kjer je najti ni! Da je sedem časnikov pri županu, čuda! da tega nikoli nisem slišal; ako bi jih pa tudi bilo, vendar z enakimi nemškimi listi, kakor so „Gemajndarca“ in drugi take baže, se ljudstvu našemu ne bode vcepilo veselje do branja. Tudi moje geslo je resnica, poleg nje ljubezen do naroda. Zato ne sejmo preprirov med ljudi, ki želijo v miru živeti!

Iz Ljubljane. (*Deželni šolski svet*) je med drugim v seji 12. dne t. m. rešil sledeče reči: Ker je ministerstvo dovolilo, da se preparandom na ljubljanski preparandiji za letošnje leto podeli 24 polovičnih državnih štipendij po 100 gold., se je sklenilo danes, da se teh štipendij podeli 6 preparandom tretjega leta, 7 iz družega in 11 iz prvega leta. — Dopis ministerski od 22. decembra u. l., s katerim se naznanuje, da sta ukaza od 12. julija in 15. novembra 1869. leta o preparandijah za učitelje in učiteljice tudi za vojvodino kranjsko veljavna, je deželni šolski svet na znanje vzel in sklenil, zaradi ženskih preparandij vprašati okrajne šolske svete za njihovo mnenje, kako naj se osnujejo, da učiteljice, v teh preparandijah izučene, zadostujejo poklicu v naši deželi; od okrajnih svetov došle nasvete bode prevdarjal za to izvoljeni odbor (gg. dr. Jarec, dr. Pogačar, Zavašnik, A. Praprotnik, katerim še pristopi ravnatelj preparandije Hrovat) in potem deželnemu svetu poročal. — O poročilu okrajnega sveta ljublj. mestnih šol, da se duhovščina Št. Jakobške fare brani kršanski nauk na Št. Jakobški nedeljski (ponavljavni) šoli učiti, je bilo sklenjeno: 1) mestnemu magistratu povedati, da njegovo postopanje o tej zadevi ni tako, kakor postava velewa, in se tedaj za pravo spoznati ne more; 2) gospod knezoškof se naprosi, naj ukaže, kar za potrebno spoznava, da rokodelska mladina ne ostane brez ponavljavnega kršanskega nauka, ki po ministerskem ukazu od 12. julija 1869. leta še ostane tako, kakor je bil, do l. 1872.; in 3) naj se vsem okrajnim šolskim svetom razglasi, da ponavljavni nedeljski nauk ostane še letos povsod tako, kakor je bil. — Pritožba komtura Križanskega viteškega reda zoper to, da za šolo v Komendi mora plačati donesek patronov, — kakor tudi pritožba županije Videmske (Krške) zoper nektera šolska plačila ste bile zavržene. — Mnoga vprašanja c. k. okrajnega glavarja v Planini zaradi ustanovljenja krajnega šolskega sveta so bila rešena s tem, da se c. kr. okrajnemu glavarju pové, da vsa stvar, o kateri on praša, spada v področje okrajnemu šolskemu svetu, in da vse šolske stvari se po novih postavah ne rešujejo več po posamesnih ukazih, ampak po kolegijalni obravnavi in sklepih dotičnih šolskih svetov. — Ko je gimnazijskemu profesorju K. bila tretja petletna doplača priznana, — ljudskim šolam v Trati, Zalilogu in Krašnji dosedanja podpora iz šolskega zaklada in dvema učiteljema nekoliko pripomoč dovoljena, se je c. k. ministerstvu nauka nasvet stavil, komú naj se podeli učiteljska služba za prirodopis in matematiko na ljubljanski gimnaziji. Ker je gimnaziji naši zdaj v učiteljstvu več let skušena in za predavanje v obéh jezicih izvrstno sposobna moč na ponudbo, se nadjati moremo, da jej doide ta moč.

*) S prvega dopisa posnamemo drugi pot kaj več, kar se ne stika s to pravdo, o kateri mislimo, da je je konec — med rodoljubi, ki delajo na en cilj in konec. Vred.

— Za nadučitelja prirodopisja in naravoslovja na c. kr. preparandiji je imenovan g. Vilelm Linhart, dozda suplent na tukajšnji gimnaziji.

— (*Globuse slovenske*) je knjigarna Giontinijeva že dobila iz Dunaja. Cena jim je različna: od 5 gold. 30 kr. do 12 gold. 60 kr., in nič viša kakor nemških globusov. Tako imamo za šole zopet nekaj, česar smo pogrešali dosehmaj.

— (*Ubogim ljubljanskim za drva v letošnji hudi zimi*) je daroval c. k. deželni predsednik gospod baron Conrad 200 gold., ki jih ima magistrat razdeliti.

— (*Prihodnji občni zbor društva „Slovenije“*) bode 29. dne t. m. Nadaljevale se bodo razprave, ki so ostale iz zadnjega zbora in med drugimi novimi točkami tudi vprašanje: ali naj se národni mestjani udeležijo prihodnje volitve mestnega odbora ali ne. Drugi pot prinesemo celi zborov program.

— Matičine knjige za 1870. leto so se danes jele razpošiljati. — Ljubljanski udje jih dobé pri bukvovezu g. Hohn-u; vnanji pa pri gg. poverjenikih.

— (*Cerkveno petje in godba v stolni cerkvi.*) Božične in novoletne praznike smo se zopet prepričali o veselem napredku, katerega dela „musica sacra“ v našem mestu. Razen stanovitnega zbora vdeležuje se pri velikim opravilu mnogo gospej in gospodov, katerih imena so v našem mestu hvalno znana. Imenujemo samo gospé Baumgartnerjevo, Pogačarjevo, Prückerjevo, gospodičino Pleiweisovo, pl. Neugebauerjevo, gospode Medena, Heidricha, Kagnusa, Valento. Razen teh se zdatno pomnoží včasih zbor z bogoslovci in dečki, katerih prvih je okoli 25, drugih okoli 20. — Lepe moči tedaj imamo pod vodstvom gosp. Ant. Försterja, v cerkveni glasbi slavnoznanega umetnika; al one stvari je premalo, ki je povsod „nervus rerum gerendarum“. Res, da se cerkvenega petja vdeležujejo mnoge gospé in mnogi gospodje iz čiste ljubezni do muzike; al vsi pevci ne morejo se siliti k mnogim skušnjam in produkcijam vsaj brez nekolikega odškodovanja za zgubo časa. Kje potem je obilo prepisovanje nót, kje še pomnoženje orhestra, kje plačane predskušnje za orhester, kajti tukaj se ne more računati na diletante, kateri bi zastonj to storili. — Že je leto in dan, kar je prečastiti stolni prošt dr. Jan. Chr. Pogačar sprožil misel o nabiranju denarne podpore za cerkveno godbo. S kakošnim vspehom, ni nam znano; a slišali smo od več strani, da ravno taki mestjani, ki bi lahko veliko pripomogli, nič, prav nič ne pripomorejo v povzdigo najplemenitnejše glasbe, ki nas iz zemeljske nižave povzdiguje v nebeške višave! Ali je res vse čustvo za cerkveno muziko v Ljubljani tako zamrlo, da ne bi se moglo nabrati kakih 300 ali 400 gold. v dostojno podporo njeno? Povsod v Avstriji in zunaj Avstrije skušajo dandanes zboljšati cerkveno muziko in napraviti jo veličastno, kako da bi ravno Ljubljana, glavno mesto naše domovine, zaostati hotela? Naj bi te vrstice na pravem kraji našle vljuden odmev!

— (*Dramatičnega društva enajsta predstava*) v saboto nas je seznanila z izvrnim delom slovenskega pisatelja dr. Celestina. Vesela igra „Roza“ v 3 aktih se giblje v salonu ter se odlični družini primerno odlikuje tudi po lepem jeziku v vezani besedi. Ker se v igri ne godí veliko, zato se mora poslušalec zadovoljiti z zanimivimi dialogi. Ker pa ste glavni roli „Roze“ in „strica“ njenega bile v izvrstnih rokah gospodičine Jamnikove in gospoda Grasselli-ja in so tudi vsi drugi dobro sodelovali, bila je igra z glasnim zadovoljstvom sprejeta. Ne tako pa opereta „Ljubica na strehi“, ktera se je tako pokazila, da moramo izreči željo, naj bi se na ta del slovenskih predstav obrnila večja pozornost; še scenerija ni bila naslovu operete

primerna. — Gledališče je bilo spet lepo polno, če tudi je bil delavnik.

— Prvi letošnji pustni ples v čitalnici je vpeljal zopet kolo, ki smo ga milo pogrešali že nekoliko let. Hvala odboru veselichenemu in še posebno gosp. Ivanu Tisen-u, učitelju in voditelju plesov.

— (*Spomin Valentina Vodnika*) bodo tudi naši rodoljubni gospodje bogoslovci 19. dne t. m. zvečer počastili z slovesno „besedo“. Prolog, govor, „Dijak-prosjak“ vesela igra iz dijaškega življenja in lepe pesmi stojijo v zanimivem programu.

— (*Dvanajsta slovenska predstava*) dramatičnega društva v deželnem gledališči bode v nedeljo 22. dne tega meseca. Igrala se bode nova burka s petjem v 3 dejanjih „Čevljar — baron“. Burka ima kakor se nam poroča, dobro in naravno razvito dejanje, polno komičnih položajev, prijetno muziko in dobre kuplete, in utegne prav ugoditi, posebno ker so glavne naloge v dobrih rokah in se je nadejati, da se dobro izvrši, ter s tem izbriše mala maroga, ktero je napravila zadnja opereta. Sploh naj bi si vsak posamesen predstavljalec, ki prevzame kako nalogo, prizadeval, da jo tudi dobro izvrši sebi in celemu društvu na čast. Včasih ena osoba lahko vse skazi in potegne še druge s seboj, posebno pri muziki.

— (*Sokol.*) Vaje v telovadbi za bolj izurjene družbenike so v ponedeljkih, četrtek in sobotah, za začetnike vsak torek in petek od 7. do 9. ure zvečer, za rokodelske fante pa vsako nedeljo od 3. do 5. ure popoldne. — 15. januarja se je začela tudi telovadska šola za neude. Naj se toraj oni, ki želé se učiti telovadbe ali borjenja, blagovolijo oglasiti pri blagajniku „Sokola“, gosp. Fr. Ravnikarju ali pri društvenem učitelju gosp. J. Vesely-u. Naznanja se tudi, da se napravi dekliška telovadska šola brž, ko se oglasi dostojno število. Odbor.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Novo ministerstvo še ni uganjeno, čeravno Potocki komaj čaka odrešenja. Iz mnozih sporočil se vidi, da bodo spet „ustavoverci“ zvonec nosili; da bi le ne odzvonili Avstriji! „N. fr. Presse“ celó Schmerlinga imenuje, da pride na vrhunec! „Ustavoverci“, ki zdaj zborujejo v delegaciji v Peštu, prigo-varjajo neki Ogrom, naj Galicijo (Poljake) vzamejo kot „regnum socium“ v zvezo ogerske krone tako na primer, kakor so Hrvati pod krilom krone sv. Štefana. Ako Ogri to hočejo, naredi ustavoverska nemška stranka posebno pogodbo s Poljaki, jih izpusti iz Cislajtanijske, kjer so jej nadležni; potem se prime na vso moč centralizma na tej strani Litave in edina gospodarica pritisne na steno Slované. Tako se bere v „Stimmen aus Mähren“ — ne pové se pa, kaj bi bil — konec teh namenov?

— Bivši minister dr. Giskra eksclenca bo tukaj spet advokacijo začel. Tako piše „Pest. Lloyd“.

Iz Pešta 15. jan. — Delegacija avstrijska je včeraj dognala proračun za redne (navadne) vojaške stroške za leto 1871., za ktere minister vojaštva zahteva 83 milijonov in 80.975 gold., zbornica pa je po nasvetu odborov odbila kakih 6 milijonov gold.; to ministru Kuhnu ni po volji. Al še huja pravda bode zdaj, ko pridejo izredni (nenavadni) vojaški stroški na vrsto, za ktere minister zahteva še 60 milijonov gold. Odbor zbornici nasvetuje, naj se odbije 30 milijonov gold., vsaj še vkljub temu odbitku žuga državi konec leta spet velika primanjka (deficit). Sliši se pa, da oger-

ska delegacija ima bolj mehko srce in da utegne ministru veliko več, če ne vsega dovoliti; vsaj — tako si menda mislijo Magjari — mi plačamo le 30 odstotkov, vi Švabi platite svojih 70.

Iz Nemškega. O cesarju Napoleonu, o katerem se že dolgo ni nič slišalo, ali je živ ali mrtev, piše „Unita Cat.“, da je ob novem letu italijanskemu kralju Viktorju Emanuelu pisal pismo, v katerem si sam sebi čestita, da si je Italija vendar enkrat vsvojila Rim, ter pravi, da mu je to največja tolažba v njegovem zajetji. Potem pa priporoča papeža milosti kraljevi, ktere je visoke časti vredni starček vreden, ki je krstni kum cesarjeviču itd. — „Kako veliko srce vendar ta Napoleon ima!“ — dobro dostavlja „Unita Cat.“: Napoleon in Beust sta res posebna „prijatla“ papeževa — oba se potegujeta za-nj — na papirji.

Iz francosko-pruskega bojišča. Tudi huda zima ni ustavila grozovitega boja; vendar so poročila iz bojišča tako zmešana in nemška s francoskimi večidel tako navskriž, da se nič pravega ne vé, kako da stojé Francozi, kako Nemci. To je gotovo, da Nemci od 9. t. m. mečejo bombe in granate na različne trdnjave pariške, da pa s temi niso še nič zdatnega dosegli; res pa je, da so že nektare bombe padle tudi v Pariz in mnogo žensk in otrok ubile. Za gotovo se pripoveduje, da v Parizu kolikor mogoče združena armada ima namen — kdaj? to se ne vé — planiti iz mesta in predreti nemško armado okoli Pariza ter se združiti z družimi krdeli in tako, če bode mogoče, pobiti jo. Najnovejše novice pa pravijo, da angleška vlada, prijazna Francozom in nevoljna tolikega prelivanja krvi, hoče pomiriti vojskovalce; težko da jej to obvelja.

Angleško. Iz Londona. Zborovanje (konferencija) zastopnikov velicnih vlad zaradi črnomoškega vprašanja, ktero je sprožil car ruski, je imelo 11. dne t. m. biti, pa menda ne bode, ker se zastopniki francoske vlade branijo v konferencijo iti, dokler republika ni od družih vlad priznana.

Turčija. — Turška vlada je zopet v novih stiskah. Njej podložni Arabci (v Aziji) so se hudo spuntali zoper njo; ta punt je Turčiji, ki že davno umira, tem bolj nevaren, ker, kakor pravijo, podkralj egiptovski Arabljancem gre na roko.

Listnica vredništva. Gosp. F. K. v V: Prejeli oboje; hvala! Članek drugi pot gotovo. — Gosp. F. Š. v Budi: Prihodnjič več! — Gosp. R. D. v Klostern: Prejeli; hvala! — Dop. iz Gor: Ker zanimivi dopis ne zastara, pride gotovo drugi pot; danes nikakor ni bilo mogoče. — Dopisnika „več narodnih Lož.“: prosimo, da samo za nas podpiše svoje imé, ker ne moremo jemati sestavkov, o katerih ne vemo, čigavi so. — Gosp. dopisnikom „iz Roba“, „iz Motnika“, „iz Šmarij“, „iz Zalega Loga“: drugi pot; danes ni bilo mogoče. — Gosp. P. v Fuž: Poslali smo vse liste.

Žitna cena

v Ljubljani 11. decembra 1871.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 40 — banaške 6 fl. 20. — turšice 3 fl. 88. — soršice 4 fl. 20. — rži 4 fl. —. — ječmena 2 fl. —. — prosa 2 fl. 90. — ajde 3 fl. 90. — ovs 2 fl. —. — Krompir 1 fl. 90.

Kursi na Dunaji 16. januarija.

5% metaliki 58 fl. 35 kr. Ažijo srebra 121 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 67 fl. 70 kr. Napoleondori 9 fl. 96 kr.

Loterijske srečke:

v Gradcu } 14. jan. 1871: 5. 2. 47. 46. 13.
na Dunaji } 57. 84. 64. 53. 24.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 28. januarija.